maksma politseikorraldus, mis ettenähtud kubermanguasutiste üldseaduses (Sead. Kogu II köide, ptk. III, 1. osa, 1876. a. väljaanne). Uus seadus hakkab maksma 1. IX. samal aastal ja sellest ajast peale loetakse maksvusetuks kohalikud seadused ning määrused, millede alusel teotses endine politsei. Suuremale osale politseiametnikele antakse samad nimetused, mis tarvitusel olid Venemaal. Ametisse määramine ja sellest vabastamine sünnib sootuks uutel alustel. Kollegiaalne politseikohus kaotatakse, kuid maakonnaülematele ja politseimeistritele jäetakse kuni rahukohtunikkude instituudi sisseseadmiseni õigus harutada vähemtähtsaid süüstegusid, mis ette nähtud rahukohtuniku nuhtluseseaduses ja kus trahvisumma ei tõuse üle 15 rbl. Politsei isikkonda suurendatakse tunduvalt: endiste 10 isiku asemel on koosseisus 44 ametnikku ning teenijat ja kulud tõusevad 6344,33 rbl. pealt 24 420 rbl. peale. Kulud jäävad kogusummas endiselt linna kanda. Neile lisaks tulevad veel summad, mis tekivad politseivalitsusele ruumide hankimisega, sest samas seaduses on määratud, et linn annab ruumid politseivalitsusele natuuras.

Linna kiire kasvamine põhjustab edaspidi ka politsei koosseisude järkjärgulise suurendamise. Juba 1891. a. asutatakse linnas 3 politsei-jaoskonda seniste 2 asemel, jaoskonna-ülevaatajate arv rohkeneb 6-ni ja linnavahtide arv — 40-ni. Linna kulusumma tõuseb 7180 rbl. võrra, korterikulud juurde arvamata. 7 aastat hiljemini, a. 1897, on politsei suurendamine jälle päevakorral. Jaoskonna-ülevaatajate arv tõuseb sedapuhku 9-ni ja linnavahtide oma — 50-ni. Suurendusega tekkivad kulud — 4380 rbl. aastas — võetakse seekord juba riigi kanda. Uus järjekordne politsei koosseisude laiendamine teostatakse 1. I. 1903. a.: linnavahtide arv tõuseb 84-ni. Sellega ühenduses olevad kulud — 7680 rbl. aastas — jäävad riigi kanda. Sellekordse koosseisude suurendamise suhtes võiks ära märkida, et linnavolikogu sellega päri ei olnud, sest et iga suurendus tekitas linnale uusi väljaminekuid, millede katmiseks raske oli uusi tuluallikaid leida. Oma koosolekul 16. III. 1902 leiab nimelt linnavolikogu, et kui üldse politseinikkude arvu suurendamine peaks tarvilikuks osutuma, siis sellest tekkivad lisakulud — 21 740 rbl. aastas — peaksid täies ulatuses riigi kanda jääma. Linna tolleaegse politseimeistri Zabelini ettekandes Liivimaa kubernerile leiduva väite kohta — politsei suurendamise vajadus olevat tingitud sagedaist üliõpilaste poolt tekitatavaist korratusist ülikoolis — arvab volikogu, et see politsei suurendamise põhjus pole linna tarvidustest välja kasvanud, vaid ajutise iseloomuga politiline nähtus. Linnavolikogu eitavast seisukohast hoolimata viiakse suurendamiskavatsus riigi kulul ikkagi läbi, kuigi vähemas ulatuses, kui see esialgu politseimeistri poolt oli soovitud.

Tervishoiuline osakond linnapolitseis. Vaatamata selle peale, et politsei koosseisu alatasa suurendati, oli linna tervishoiulise seisukorra paremale järjele tõstmiseks äärmiselt vähe korda saadetud. Juba 1896. a. võeti linnavolikogus suguhaiguste küsimus arutusele, sest et need olid linnas kohutavalt maad võtnud. Volikogu pidas tarvilikuks välja töötada sundmäärused prostitutsiooni vastu võitlemiseks. Eeltööd selleks kestavad mitu aastat, kuni viimaks sellekohased määrused maksma pannakse ja volikogu 29. I. 1904. a. otsustas linna kulul ühe pristaviabi ametisse panna, kelle ülesandeks on töötada prostitutsiooni valve alal. Selle tagajärjel astub 1. I. 1905. a. tegevusse tervishoiuline komblusvalve-komitee (врачебно-полицейскій комитетъ). Komitee esimeheks on politseimeister, liikmeiks: maakonna- ja linna-arst, sõjaväe ja linna esindaja, peale selle veel korraldaja liige, kes ühtlasi ka asjaajaja, ja selleks oligi ette nähtud uuesti ametisse mää-

Tartu, lk. 609